

RÖNESANS

- Rönesansın amacı Antikçağdaki bireysellik ve girişimcilik ruhunu yeniden canlandırmaktır.
- İradecilik ve Nominalizm Rönesansa giriş olarak kabul edilir.
- Rönesans Ortaçağdan da az ya da çok istifade etmiştir.
- Sosyalist dev. Anl. Başlangıcı Rönesanslardır.
- Rön. Fels. Kültürü meydana getiren unsurlar ve bu alanda yeni bir canlanış yaklaşımıdır.
- 17.yy ile ortaçağ arasında bir köprü gibidir.
- Genel geçer bir metodu bile yoktur.

Ortaçağ ile Rönesans Arasındaki Farklar:

1. Q.F: Kiliseye bağlı bir fels.dir.
Rönesans: Kilise etkisinde kalmadan bireysellik ruhu olan bin felsefedir.
2. Q.F: Sistematiği/metodu vardır
Rönesans: Genel geçer bir metodu yoktur.
3. Q.F: Ulus devlet anlayışları mevcut değildir.
Rönesans: Ulus devlet anlayışı vardır.
4. Q.F: Statik/ donuk yapıya sahiptir.
Rönesans: Dinamizm vardır.(İtalya rönesansın başkentidir)
5. Q.F: Amacı da din adamı yetiştirmektir.
Rönesans: Amacı din adamı yetiştirmek değildir.
6. Q.F: Dünyadan el etek çekmeyi tavsiye eder.
Rönesans: İnsanın bu dünyadaki varoluş amacı nedir?
7. Q.F: Doğruları bellidir.
Rönesans: Doğrular hazır değildir. Yeni icatlar: pusula, matbaa vb.

Rönesansta ele alınan konular:

1. İnsan 2. Din
 - Dini yendin bir biçime sokma **Martin Luther** ile ortaya çıkan bir anlayıştır.
 - Bu Hristiyanlığın özüne dönme çabasıdır.
 - Subjektif/ gönül dindarlığı öne çıkarılmaktadır.
 - **Meister Eckhart:** insanın kendini terbiye etmesinden ilk defa bahseden kişidir. Mistik din anlayışının önde gelenidir.
 - Subjektif Din: Bireyin yaşadığı din demektir.
 - Martin Luther-Protestanlık mezhebi-30 yıl svş.
 - Batıda kiliseye karşı deizm dediğimiz bir akımın ortaya çıktı. Çünkü deizmde vahye,

kutsal kitaba gerek yoktur. İnsan akılla bulabilir.

- Bu doğal dini/tabii dini savunular: **Bodin** ve **Cherloury**
- Bodin'in yedilerin konuşmasından elde ettiği sonuçlar:
 - ✓ Tanrı vardır,birdir, bir tanrıya inanmalıdır.
 - ✓ Her dinde ahlak bilinci vardır.
 - ✓ Her dinde bireysel özgürlük vardır.
 - ✓ Her dinde ölümsüzlük fikri vardır.
 - ✓ Herkes ettiğinin karşılığını bulacak.

Devlet ve Hukuk

- Ortaçağdaki devlet anlayışı teosentrik(Tanrı merkezli)dir.
- Rönesantaki dev. Anl. Temelinde ulusun hakimiyeti yatar: Sosyalist, liberalist, demokrat, monarşik
- Kiliseden ayrılma, bireye dönme esastır.
- Rönesanstaki devlet konusunu işleyen düşünür: **Machiavelli**
- Ulusal devlet anlayışının ilk temsilcisi: **Machiavelli**
- Hukuk artık din kaynaklı olmamalıdır.
- **Machiavelliye** göre hukuk yüzünden devlet vardır. Gücünüzü kaybettiğiniz zaman her şey mubahtır. Devlet biterse hukukta biter.

Rönesanstaki Düşünce Akımları:**1. Hümanizm**

- Hümasentrik(insan merkezli) bir dünya görüşü gelmiştir.
- İnsanın kendisini araştırması demektir.
- Bağımsız laik bir insan tipi akımı oluşmaya başladı.
- **Önemli Düşünürler:** Petrarca ve Machiavelli
- İlk Hümanist olarak Petraca anılır. Ona göre doğru yaşamın ölçüsü Roma Stao sudur.
- Ona göre doğa ile insan arasında uyum vardır.

- **Montaigne** denemeler adlı eserinde: biricik bir konum var o da kendimi araştırıyorum.
- **Erasmus:** Laik, özgür bir insan tipli – Eğitimcidir, - Eğitimde eleştiri metodu – Hiç kimse sana değer vermiyorsa sen kendine değer ver.- "Delileye övgü"

2. Platonizm(Eflatunculuk)

- Marsillo Ficino Eflatunun eserlerini çevirmiştir.
- İstanbul fethinden sonra İtalyaya gidenler okul kurdu.

3. Atomizm

- Herşeyin yapısını atoma bağlayan akımdır.
- Tanrı evreni makine şeklinde yaratmıştır.
- **Gassend:** Evrende mekanik, atomist bir yapı vardır. – Atomda mekanik zorunluluk vardır.

4. Septisizm

- Montaigne temsilcisidir

5. Aristotelizm

- Deney, gözlem önplandadır.
- Theodors Gaza

Rönesansta devlet yönetim biçimleri:

- Kilise yerine halkın gücü, toplumsal rol
- **Machiavelli** Rönesansta ilk güce dayalı ulus devlet idealine sahiptir. Bu görüş ile Mutlakiyetçilik – Bütün yetkiler hükümdarın elinde- Kilise ile irtibat kesilmiş-Egemenlik ulusa ait-Hükümdarın yetkileri sınırlandırılmaz – Hollanda dev. Birleştirme- Sınırlandırılmaz- Hukukta devlet ile birlikte biter – Gücün bittiği yerde her şey biter.
- **Machiavelli:** diğer uluslar sömürülmesi gereken varlıklardır. – güce dayalı devlet – monerinkin sınırlamadığı devlet anlayışı- Staocı hukuk anlayışını benimsemez.
- **J.Bodin- Mutlak Monarşi Anlayışı** Devlet üzerine 6 kitap adlı eser- Hukuk dev. Baş. Yetkilerini kısıtlandırır, devlet biterse hukuk bitmez, hukuk dev. Yüzünden var değildir. – Fransız milletine birleştirme
- **Grotius- Liberalist dev. Anlayışı:**
Liberalizm: Herhangi bir yere bağlı olmayan demektir.- Liberal dev. Anlayışının temeli doğal hukuka dayanır.- **Uluslararası Hukukun Babası** – Grotius'a göre insanın doğuştan getirdiği en temel hak: **Beden – Devletin var oluş amacı** özel mülkiyeti korumaktır- özel mülkiyet liberalizmin esasını teşkil eder.
- **Doğal Hukuk:** Doğuştan getirdiğimiz hakları ihtiva eden, değişmeyen hukuk(yaşama-din-eğitim)
- **Pozitif Hukuk:** Doğal hukukun daha da geliştirilmesi

Demokrat Monarkomaklar

- Tek kişinin yönetimine karşı çıkanlar.(Monerke)
- Halkın gücü ön planda- halkın katılımını sağlamaya çalışır.
- En önemli düşünürü: **J. Althaus**

- **Althaus:** “halk egemenliği düşüncesine” ilk formülü kazandıranıdır.
- Monaromaklarda yöneticiler devletin hizmetçisidir. – Yöneticilerin yetkileri hukukla sınırlıdır.

Rönesansta Sosyalist Devlet Şekilleri:

- Daha çok ütopyalar bulunmaktadır.
- Sosyal adaletin gelmesi istenmektedir.

Bu dönemde yazılmış en önemli ütopyalar:

- 1) **Thomas More:** Ütopia: sosyal adalet anl.
- More dev. Adamdır ancak yönetimle problemleri vardır.- ekonomik gücün tek elde toplanması – ahlaki yozlaşma
- 2) **Campanella:** Güneş ülkesi: sosyal adalet anl.
- 3) **Bacon:** Yeni Atlantik: bilime dayalı devlet anl.
- Bütün ütopyaların arka planında Eflatunun devl. Vardır.

İki ütopya Arasındaki Farklar:

1. **Moore:** Ataerkil yapı. Sağlam aile yapısı
Campanella: Aile kurumu yoktur. Çoluk çocuk herkesin malıdır.
2. **Moore:** Herkes 6 saat çalışır.
Campanella: 4 saat çalışma vardır.
3. **Moore:** Herkes istediği dine inanır.
Campanella: Herkes istediği dine inanamaz.

***İlk ütopya Eflatun'un Devletidir.**

Doğa(Tabi)at Problemi

- Evren tasarımı: Aristo- Batlamyus- geo centrik evren anlayışı
- **Rönesansta** ortaya çıkan evren tasarımı: **helio centrik** tir.
- **Aristo-Batlamyus-Kilise** üçlünün anlayışı **yer merkez bir evren tasarımıdır.**
- Göğün küresel olması **Kopernik** üzerinde etkilidir.
- Evrenin gelişen olduğunu söyleyen **Nikola Cusa'dır.**
- **Güneş merkezli evren tasarımı ilk defa Kopernik.** (Dünya kendi ve güneşin etrafında görmektedir)
- Doğayla akıl arasında bir uyum vardır.
- **Batlamyus'da gök küre şeklindedir.**
- **Yörüngenin elips şeklinde olduğu Kepler'dir.**

Daha sonra ortaya çıkan metafizik anlayışlar:

1. **Bruno-Panteizm**
- Tam bir Kopernikçidir. Onun düşüncelerini her yerde anlatır:

- Yasa ve yapı itibarıyla ikiye ayrılmaz.
- Evren sınırlı değil açıyorsa evren sonsuz demektir.
- Dinin söylediklerinin bilimsel değeri yoktur denilemez.
- **Evren denilen şey Tanrının kendini açmasıdır.**
- Evren güzeldir o halde Tanrıda güzeldir. Güzelden güzel çıkar. – **Tabiat tanrısal özün kendisini açmasıdır.**
- **Kilisenin aşkın olan Tanrısı Bruno ile içkin hale gelmiştir.**

Keplerin dönemleri: (Evrendeki herşey düzen içinde)

1. Animizm (Ruhçu)

- Kaos yok tam bir düzen var. Bu nizamı sağlayan Tanrıdır.
- **Evrendeki cisimlerin içerisinde ruhi bir gücün bulunduğu dönemdir.** (Güneşin, ayın ruhu)

2. Mekanizm

- Maddenin içerisinde ruhun bulunmadığı ancak maddenin içinde bir enerjinin bulunduğu.
- Ruh ile değil, doğada var olan Tanrı tarafından konulmuş olan sebep- sonuç ilişkisi içerisinde irtibatı sağlar.
- Fizik-Deney-Gözlem
- Evrenin bu yapısı **Matematiksel Sistemdir.**
- Bu yapının bu şekilde konusu doğrudan **Tanrıya** aittir.
- **Doğa/Evrenin bütünüyle akıl arasında bir uyum vardır.**

Galileo:

- **Keplerde olduğu gibi niceliksel yönler ön plana çıkarılmalıdır.**
- Açık seçik bilgiler veren evrenin ölçülebilir gözlemlenebilir yönüdür. – Matematik
- Matematik en güvenilir bilgidir.
- Akıl ile doğa arasında uyum vardır.
- Galileoya göre doğa bir matematik kitabı gibidir.
- Aristo evren tasarımı haklı- Engüzyon mahk.
- İdealarla reel örtüşmez.
- Tümevarım doğru bilgi vermez.
- Evren sadedir, ölçülebilir, doğayı akıl anlar ve buna matematikle ulaşır..c

İsaac Newton:

- **Mekanik fiziğin kurucusudur.** (Uzay-Zaman-Mekan)
- Doğa=Fizik=Matematik
- Her olayın bir nedeni vardır.
- Evrende sürekli bir hareketlilik vardı.

F.Bacon:

- Doğa bilimi alanında “tümevarım” benimser.
- Bilmek egemen olmaktır, **bilmek güçtür.** Her şeyin temelinde **bilgi** vardır. (Bilgi sağlam- hurafelerden uzak)
- **Antropoformizm:** İnsan biçimci doğa anlayışı
 - **Soy idolleri:** Adetler- gelenek-dolu yağar camları kırar
 - **Mağara idolleri:** Yansıma- ağaç hışirtısından korkmak
 - **Çarşı idolleri:** Dil- kuru söze dayanan bilgelik insanı deneyden alıkoyar.
 - **Tiyatro idolleri:** Otoritelere bağlanmak- bağlanırsan kurtulursun-Tümevarım

17.YY FELSEFESİ (YENİÇAĞ)

- Rönesans yerini bir senteze/sistematığı olan düşünce biçimine bıraktı.
- 17.yy felsefesi **kendi içinde sistematığı olan** bir felsefedir. Bunun **merkezini Rasyonalizm** oluşturur.
- **Tümevarım yoktur.**
- Analiz-Sentez-Matematik-Fizik-Yöntem temel yöntemdir.
- **Akılcılık Felsefesi** de denir.

DESCARTES:

- Gazzali'den etkilenmiştir.
- **Rasyonalizm** esastır.
- **Analitik Geometriyi kurdu.**
- **Analiz etmek/çözümlemek:** bir objeyi en küçük birimlerine indirgeme: “1” (bu nedenle analitik geometri dinamiktir.)
- **Sentez:** Yeni bir birleşime gitmek: Üçgen
- **Analiz:** Bir bütünü en küçük birimlerine ayırmak: Açılar, kenarlar
- Descart matematiğinin esası analiz ve sentez
- **Mersenne** arkadaşı: her şeyinden haberdar
- **İlk Yazdığı eser:** Akıllı Kullanmak Üzere

- **Esas Eserlerinin İlki:** İlk Fel. Üz. Düşünceler
- Denemeler adlı eser:
 - Yöntem
 - Geometri
 - Optik
 - Meteor
- Objenin en küçük birimi kadar ayrılması ve ilişkilendirilerek senteze ulaşılmışsa **açık seçik bilgidir.**
- **Açık seçik olarak bilmek;** bir objeyi doğru olarak bilmektir.
- **Bulanık bilgi:** Duygularla elde ettiklerimiz yanılgılarla doludur ve bunlar bizi yanıltır.
- Descart matematiği aklın, yaratıları olarak kabul etmektedir.
- **Açık seçik bilginin** oluşabilmesi için önce **şüphe** etmem gerekir.
- Descartın aradığı objesine uygun bilgi
- Bilgiye elde ettikten sonra **şüphe** ortadan kalkar.
- Şüphe doğruyu bulmada **araştırır.**
- **Şüphe ettiğimden aslında şüphe etmiyorum.** Yani düşünen ruhun varlığına ulaşma işidir. Düşünme de bir bilinç olayıdır, ruhun bir faaliyetidir.
- Bir sefer yanıltan duyu her zaman yanıltabilir.
- Descart fiziğinde **evren mekaniktir.**
- **Kendimizin varlığından da şüphe edebiliriz.**
- **Düşünce ile düşünen ruh arasında duygular girmedığı sürece açık bilgidir.- (Rasyonalist)**
- **Rüyalarda dolaşırız.** Ruh rüyada iken rüyada olmadığını da düşünür.
- Belki bu **dünya tamamıyla rüyadır.** Descart bundan şüphe duyar.
- En son şüphe duyulacak Tanrı'dır.
- Doğrudan, aracısız, konusuna uygun bilgi **"ben'in bilgisidir"**
- Düşünüyorum o halde varım.
- İnsan yaratılıştan Tanrı'nın varlığını kavrayabilecek kapasitededir.
- Açık bilgi: ?
- Seçik bilgi: ?
- **Solipsizm:** Kendi varlığını kabul edip, başka varlıkların benliğini kabul etmez.

Tanrı Anlayışı

- Teisttir,
- En yetkin en mükemmel varlık **benim ruhumda var olmasıdır.** Allah beni yaratırken kendi ismini benim ruhuma

kazımıştır. Allah idesi insanın fitratındadır. Bu yönüyle **idealist** bir filozoftur.

- Yetkin varlık-zorunlu varlık o halde Tanrı vadır.
- **Ontolojik delil** ileri sürer: Allah'ın varlığını mantiki delillerle temellendirme.

Dış Dünyanın varlığı

- Dış dünyayı duyularla biliriz. Çünkü insan dünyanın bir parçasıdır.
- Duyular yanıltması rağmen dış dünyayı biliriz= **Realist filozof**=cisimlerle
- **Bilgi Fels.**
- Bilgi Konu Alanları:
 - **Tanrı:** Sonsuz, sınırsız
 - **Ruh:** sonlu töz, düşünme
 - **Madde:** sonlu töz, yer kaplama
- **Araz:** Bir mekana muhtaç olan
- **Cevher:** Bir mekana muhtaç olmayan
- **Tözler yaratılmıştır.**
- Ruh düşünce olmaksızın, **Maddeyi yer kaplamaksızın düşünemez,** yer kaplar.
- **O halde ruh yer kaplamaz,** düşünür. Madde düşünemez, yer kaplar.
- Ruh maddeye, madde ruha indirgenemez.
- Aristo evren ve yasa: Yer ve Gök (**Katılmaz**)
- **Descart: Ruh ve Madde**
- Madde ayrıdır, ruh ayrıdır.-Dualist varlık
- **Fizik Öğretisi**
- Cisimler yer kaplar.
- **Yer kaplama:** değiştirme/hareket
- **Değiştirme/Hareketin** temel sebebi **Basınç ve Çarpma**
- Yeryüzünde hareketsiz varlık yoktur.
- Mekan-Uzay-Cisim aynı şeylerdir.
- **Newtonun itme ve çekme yasasını reddeder.**
- **Basınç ve çarpma yasası vardır.**
- Uzayda boşluk yoktur.
- Evren mekanik yasalarla örülmüştür.

Akla gelmesi gerekenler:

- **"Düşünüyorum o halde varım" :** Hristiyanlığa bir başkaldırıdır. **Kilise merkez:** Tanrı **Descart merkez: Ben**
- **Mükemmellik Kavramı:** Ben eksikim, tam olan beni yarattı o da Tanrı'dır. Yani mükemmel benden yola çıkarak Tanrının varlığını ispatlıyor.
- **Dış Dünya:** Duyular yanıltabilir ancak Tanrı beni yanıltmaz, dış dünyanın varlığından şüphe etmem. Benden yola çıkarak önce

tanrının varlığı sonrada dış dünyanın varlığını ispatlıyor.

❖ Mekanizm

Doğa Anlayışı

- Metafiziksel Mekaniktir.
- Hayvanlar- Makine varlık
- Teolojik bir kurum söz konusu değildir.
- Evren makine gibi çalışır buna Tanrı hariç kimse müdahale edemez ve bu Gazzali den almıştır(bir de şüphe yönt.)
- **William Harvey:** Kan dolaşımı kalbe bağlıyor.
- İnsanın canlı kalabilmesinin kaynağı **can ruhlarıdır.**

Psikolojisi

- Ruh beden düalizmi
- **Ruhun** temel niteliği: **Düşünmek**
- **Cismin** temel niteliği: **Yer Kaplamak**
- Descart bu iki zıt şeyi mekanik olarak birbirine bağlıyor.
- **Ruh yer kaplamıyor, ayrıca zaman ve mekan içinde düşünemeyiz.**
- **Ruhun etkide** bulunmasını Descart **beyine** bağlıyor.
- **Beyinde** kozalaksı bir yapı vardır.
- **Ruhun görevleri:**
- Action: Eli silahlı adamı görünce korkmak
- Passion: Kaçmak- hem korku hem eylem
- **Ruhun duygulanımları:** (6)şaşmak, sevgi, tiksime, şiddetli istek, üzgün olmak, sevinç

Ahlak Fels.

- **Descarta göre erdem:** iradeyi vücudun yönetimine bırakmasıdır. Asıl haz erdeme ulaşmaktır.
- **Mutluluğun 3 tane aracı vardır:**
 - Doğruyu açık olarak bulmak
 - Doğruyu iyice istemek
 - Elimizde olmayan şeyleri istememek
- Descart sistemci bir filozoftur.

Descart ile ilgili önemli bilgiler:

- ❖ Ruh-Beden düalizmi
- ❖ Analitik Geo. Kurucusu
- ❖ "Düşünüyorum o halde varım"

www.bloggerlar.com" adresini ziyaret ederek çeşitli notlara ulaşabilirsiniz.

AOZ

edunzy.com